

خطبه روز جمعہ

21/09/1443

22/04/2022

جناب شیخ دکتر

عبدالمحسن ابن محمد القاسم

امام وخطیب مسجد نبوی شریف

با موضوع

نعت درک نمودن دہہ آخر ماہ رمضان

a-alqasim.com

FawaidAlQasim

نعمت درک نمودن دهه آخر ماه رمضان^(۱)

همانا حمد و ستایش شایسته الله است، او را شکر می گذاریم و از او یاری می جوییم و از او طلب بخشش و مغفرت گناهان را می داریم، و از شر گناهان و اعمال بد خویش به او پناه می بریم، کسی را که الله متعال هدایت کند، هیچکس باعث گمراهی او نخواهد شد، و کسی را که او گمراه نماید، دیگر کسی باعث هدایت او نخواهد شد، گواهی می دهم که الهی و معبودی برحق به جز الله متعال نیست و محمد بنده و فرستاده ی اوست و سلام و دورد بیشمار الله بر او و خاندان و اصحاب اش باد.

اما بعد:

ای بندگان الله، حق تقوای پروردگار را همانگونه که شایسته ی اوست به جای آورید و او را در ظاهر و آشکار اعمال خویش مراقب خویش بدانید.

ای مسلمانان درک نمودن موسم خیرات از نعمت

(۱) خطبه ایراد شده در روز جمعه، ۲۱ ماه مبارک رمضان ۱۴۴۳.

های بزرگ الله متعال است، و همچنین درک نمودن اوقاتی که در آن ها اجر و پاداش عمل نیک چندین برابر می شود از علامات این است که الله متعال برای بنده خویش خیر و خوبی را مهیا نموده است، که هر اندازه عمر انسان طولانی گردد باز هم کوتاه است، و در موسم خیرات و برکات، زیادی اجر و پاداش به معنای اینست که؛ عمر بنده طولانی شده و اجلس به تاخیر افتاده است.

زمان هایی که الله متعال برای بندگانش انتخاب کرده مراتب متفاوتی دارد و مقام هریک از دیگری برتر است و آنچه مورد توجه و اعتبار می باشد این است که در پایان کامل باشند و کمبودهایی که در آغاز هست اعتباری ندارد، چراکه معیار سنجش و حکم بر اعمال بر حسب خاتمه آنها است.

و هر کس رمضان را درک کرد، و الله متعال او را موفق به روزه و نماز در آن نماید، به راستی که به او فرصتی داده شده است که بسیاری از بندگان از آن محروم گشته اند، اما اگر فرصت درک نمودن ده شب آخر این ماه به او داده شد به درستیکه به نعمتی خاص دست یافته است که از

دست دادن آن موجب حسرت و ندامت می گردد، و با از دست دادن آن انسان ناراحت و غمگین خواهد شد، چرا که به بنده مهلتی داده شده است تا در آن بر خیر و نیکی های خویش بیفزاید، واز گناهان خویش طلب مغفرت کند، و کوتاهی های خویش در گذشته را جبران نماید، و اعمال خیری را که با آن درجه و جایگاهش در بهشت بالاتر رود را انجام بدهد، رسول الله صلی الله علیه و سلم می فرماید: «بدا به حال کسی که ماه رمضان را درک کند و قبل از آنکه مورد بخشش و مغفرت الله قرار گیرد، آن به پایان برسد» (روایت ترمذی).

و ده شب آخر رمضان تاج این ماه و خلاصه و درونمایه آن می باشد، که عبادت در آنها برتر و بالاتر از تمام شب های سال می باشد، که در این شب ها بسیار تلاوت کردن قرآن کریم مستحب است، ابن رجب رحمه الله می گوید: «در زمان های با فضیلت - همانند ماه رمضان مخصوصا دهه آخر آن که شب های قدر است - بسیار تلاوت کردن قرآن کریم مستحب است».

و در این ماه شب قدر وجود دارد، شبی که الله متعال

تمام قرآن مجید را بر آسمان اول فرو فرستاد، شب مبارکی که خیر آن زیاد می باشد، الله متعال فرمود: {إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ}، {ما [قرآن را] در شب قدر نازل کردیم}، {وما أدراك ما ليلة القدر}، {و تو چه دانی شب قدر چیست؟}، شبی که دارای مقامی بس والا و جایگاهی بس بزرگ می باشد، الله متعال می فرماید: {إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةِ مُبَارَكَةٍ}، {ما آن را در شبی مبارک نازل کردیم}.

شبی که عبادت کردن و کسب اجر و پاداش، در آن برتر و بهتر از عبادت هزار ماه در غیر از آن است، یک تسبیح گفتن در آن چنان اجر و پاداشی دارد که نمی توان مقدار و اندازه آن را حدس زد و یا اجر و پاداش آن را درک نمود، و یک رکعت در آن به مثابه عبادت چندین سال می باشد، و هر کس در آن توفیق عمل نیک را پیدا نمود به راستی که گویا که عمر طولانی به او داده شده است که در آن مشغول طاعت و عبادت بوده است.

به سبب شرافت شب قدر، الله متعال در آن تقدیر یک سال کامل از عمر آنها را می نویسد، و به فرشتگان نویسنده حکم می کند که تقدیر یک سال تا انتهای آن را

آنچه که شامل عمر بندگان و رزق و روزی آنان می گردد، در لوح محفوظ بنویسند، الله متعال می فرماید: {فیها یفرق کل امر حکیم أمراً من عندنا}، {در آن [شب] هر [گونه] کاری [به نحوی] استوار فیصله می یابد، [این] کاری است [که] از جانب ما [صورت می گیرد]}.

شبى که به سبب برکت آن، نزول فرشتگان بر زمین زیاد می شود، الله متعال می فرماید: {تنزل الملائكة والروح فیها بإذن ربهم من کل أمر}، {در آن [شب] فرشتگان با روح به فرمان پروردگارشان برای هر کاری [که مقرر شده است] فرود آیند}، ابن کثیر رحمه الله می گوید: «فرشتگان بیشمارى همراه با نزول برکت و رحمت فرود می آیند، همان گونه که هنگام تلاوت قرآن و حلقه های یاد الله فرود می آیند، و بالهای خویش را برای طالب علم جهت تعظیم پهن می نمایند».

زنده داشتن شب قدر همراه با تصدیق و ایمان داشتن به اجر و پاداش آن: برابر است با بخشیده شدن تمامی گناهان، رسول الله صلی الله علیه و سلم فرمودند: ((هر کس شب قدر را با ایمان و تصدیق آن زنده نگه دارد گناهان

گذشته او بخشیده خواهد شد)) (روایت بخاری و مسلم).
و زنده نگه داشتن آن با نماز خواندن، دعا، ذکر، یاد الله و استغفار می باشد، و هر کس از خیر و برکت شب قدر محروم بماند پس او از جمله محرومان است، رسول الله صلی الله علیه و سلم فرمودند: ((در آن -یعنی ماه رمضان- شبی است که از هزار شب بهتر می باشد، هر کس از خیر آن محروم گردد به درستی که محروم است)) (روایت احمد).

و به خاطر جایگاه والای شب قدر رسول الله ' تلاش بر یافتن و درک آن نموده و یاران خویش را بر آن تشویق می نمود، و احتمال وجود آن در شب های وتر بیشتر است، و از شدت تلاش رسول الله صلی الله علیه و سلم برای به دست یافتن درک شب قدر اینکه؛ ایشان یک بار ده شب اول را در مسجد معتکف شدند، سپس ده شب وسط را، سپس فهمیدند که شب قدر در ده شب آخر رمضان قرار دارد، پس ده شب اخیر را نیز معتکف ماندند. (روایت مسلم).

و رسول الله صلی الله علیه و سلم در این ده شب

بسیار عبادت می کردند، و در این ده شب سخت تلاش بر عبادت داشتند، بیشتر شب را بر نماز خواندن، ذکر، دعا و استغفار و دیگر عبادات سپری می نمودند، عایشه رضی الله عنها می گوید: ((رسول الله ' آنگونه که در ده شب اخیر تلاش بر عبادت داشتند، در شب های دیگر اینگونه نبوند)) (روایت مسلم).

و ایشان صلی الله علیه و سلم در این ده شب امور دنیوی را کم نموده و از مردم دوری و عزلت می گزید، و اهل بیت خویش را بیدار می نمودند، عایشه رضی الله عنها می گوید: ((با رسیدن ده شب اخیر رسول الله شب ها را زنده نموده و اهل بیتش را بیدار کرده و از زنان خویش نیز دوری می نمودند)) (روایت بخاری و مسلم)

و ایشان صلی الله علیه و سلم هر سال دهه آخر ماه رمضان را در مسجد خویش اعتکاف می نمود تا شب قدر را درک بکنند، در حالیکه او با حضور قلب و محبت تمام همیشه در حال عبادت بودند، عایشه رضی الله عنها می گوید: ((رسول الله هر سال ده شب اخیر رمضان را به اعتکاف می نشستند، تا اینکه وفات نمودند، و بعد از

ایشان همسران شان به اعتکاف می نشستند)) (روایت بخاری و مسلم).

و هر عبادتی که در رمضان مشروع شده است، مشروعیت آن تا آخرین شب ادامه دارد، و در ده شب آخر با جدیت بیشتری برتر و والاتر می گردد، پس بر شخص مسلمان است که بر ده شب آخر آن حریص تر باشد، و با روزه گرفتن در روزهای آن و قیام اللیل در شب هایش به ویژه با جماعت اجر بالای آن را کسب نماید، چرا که ((هر کس با امام نماز خواند و نماز اش را به او به پایان رسانید، برای او پاداش یک شب کامل نوشته خواهد شد)) (روایت احمد).

و مشروع است در این ده شب: ذکر و دعای بسیار، همراه با مداومت بر تلاوت قرآن، و نیکی به خلق با انواع صدقات، و بر طرف نمودن حاجت نیازمندان، و دیدار خویشاوندان و نیکی به والدین، و همسایگان و دیگر اعمال خیر، و ثواب و پاداش عمره نمودن در ماه رمضان برابر با پاداش یک حج به همراهی رسول الله ' است.

و قبل از همه این ها: پایبند بودن بر توبه راستین،

ومداومت بر رجوع و خضوع قلب به خالق خویش، و تلاش بر تزکیه نفس جهت اصلاح و پاک نمودن آن، با سلامت قلب و اخلاص و پیروی از فرامین رسول الله صلی الله علیه و سلم.

به راستی سلف عابدانی بودند که بسیار رکوع و سجود می کردند و پایبند به روزه و نماز شب بودند، و نیز کسانی بودند که کمتر عبادت می کردند، ولی همگی آنان مراقب سلامت قلب های خویش بودند، و تنها هم و غم آنان تحقق توحید الله و ایستادن در برابر او بود، ابن رجب رحمه الله می گوید: «بیشترین عمل نفلی رسول الله ' و یاران نزدیک و خاص ایشان در راستای طهارت و پاکی سلامت قلوب و قوت تعلق و رابطه آن نسبت به پروردگارشان بود، تا از او بترسند و به او محبت ورزند و او را مورد تعظیم و اجلال قرار دهند و آنچه نزد اوست را بطلبند و از غیر او دوری ورزند.»

وبعد ای مسلمانان:

عمر انسان سرمایه گرانمایه اوست، و نفسی که در سینه او در جریان است اگر بیرون رود دوباره باز نخواهد

گشت، و کوتاهی کردن در یک لحظه از اوقات با فضیلت چیزی جز خسارت و ندامت در بر ندارد و هر کس که در ابتدای این ماه کوتاهی نموده پس باب بهره مندی و جبران آنچه از دست رفته است هنوز باز است، پس از الله طلب استعانت نمای و عاجر نما، و کوتاهی و کسالت و به تاخیر انداختن امور را از خویشتن دور انداخته، و به سوی عمل نیک در آنچه از این ماه باقی مانده است بشتاب، چرا که شاید بتوانی با این کار آنچه از عمرت را که از دست داده ای را جبران نمایی.

أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ

{وَسَارِعُوا إِلَىٰ مَغْفِرَةٍ مِّن رَّبِّكُمْ وَجَنَّةٍ عَرْضُهَا السَّمَاوَاتُ
وَالْأَرْضُ أُعِدَّتْ لِلْمُتَّقِينَ}.

{و برای نیل به آمرزشی از پروردگار خود، و بهشتی که پهنایش [به قدر] آسمانها و زمین است [و] برای پرهیزگاران آماده شده است، بشتابید}.

الله متعال برای من شما در قرآن برکت قرار دهد....

خطبه دوم

اللَّهُ را بر احسان و خوبی هایش حمد و ثنا می گویم، و او را بر توفیق و نعمت هایش شکر می گذاریم و برای تجلیل از بزرگی او، شهادت می دهم که هیچ معبود بر حقى به جز الله نیست، وشهادت می دهم که محمد بنده و فرستاده ی اوست، و درود بی کران الله بر او و صحابه کرامش باد.

اما بعد، ای مسلمانان:

دهه آخر ماه رمضان برترین شب های روزگار است، پس در این شب ها و روزها سستی نکنید، و تمام تلاش خود را بنمایید تا الله متعال شما را به جز در عبادت اش نبیند، حال اگر در انجام عبادات و طاعات اش کوتاهی نمودی لا اقل تو را در معصیت اش مشاهده نکند، و در انجام واجبات کاهلی ننمایید مخصوصا مهمترین و برترین آن ها بعد از توحید؛ یعنی به جای آوردن نماز در زمان اش، و بسیار نماز بجای آورید و در راه الله از آنچه به شما داده است انفاق نمایید، و با دعا به درگاه اش تضرع کنید و در

دعا هایتان اخلاص داشته باشید که آن سبب قبولی عبادات شما و رهایی از سختی‌ها و مشکلات می‌شود، و اجابت خواسته هایتان را در خواندن دعاهایی که در سنت نبوی آمده است، بجوئید، و در هر وقت و زمانی مشغول تلاوت قرآن کریم باشید، رسول الله صلی الله علیه و سلم می‌فرماید: «قرآن بخوانید زیرا که قرآن در روز قیامت شفاعت اصحاب اش را می‌نماید» (روایت مسلم).

و از ذکر و یاد الله غافل نشوید که آن موجب پیروزی و رستگاریست، الله متعال می‌فرماید: {وَاذْكُرُوا اللَّهَ كَثِيرًا لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ}، {الله را بسیار یاد کنید، باشد که شما رستگار گردید}.

و ماه رمضان را با استغفار و درخواست مقبول از الله به پایان برسانید و عجب و خودپسندی را به سبب انجام عبادات و اعمال صالح از قلبت دور کن زیرا که سبب از بین رفتن اعمال صالح می‌شود.

پس بدانید و آگاه باشید.....

خطبة الجمعة

١٤٤٣/٠٩/٢١ هـ

2022/04/22 م

فضيلة الشيخ الدكتور

د. عبد المحسن بن محمد الفوزان

إمام وخطيب المسجد النبوي الشريف

بعنوان

نعمة إدراك العشر
الأواخر من رمضان

مترجمة باللغة الفارسية

a-alqasim.com

FawaidAlQasim